

LITTERATUR

FÖRENTA STATERNAS STRATEGI OCH DET BEGRÄNSADE KRIGET

Av kommendörkapten M. HAMMAR

Om man i dessa dagar ägnar sig litet åt att studera politiska och militära tidningar, tidskrifter och böcker, får man fullt klart för sig, hur starkt frågorna om atomvapnen och deras utnyttjande dominera debatten. Detta är också rätt förståeligt om man betänker dessa problems avgörande betydelse för mänsklighetens och civilisationens fortbestånd.

Premisserna för diskussionen liksom ståndpunkterna ha undan för undan utvecklats och modifierats, sedan bomben över Hiroshima som ett över hela världen genljudande startskott gav signal till debattens början.

Under den första tiden — de tidigaste efterkrigsåren — präglades inställningen av det förhållandet, att USA ägde monopol på detta vapen, som då tänktes utnyttjat enbart av flyget. Det var en tid, då flygets absoluta dominans predikades, och då det på sina håll hävdades, att ett krig skulle kunna vinnas enbart med strategiskt bombflyg. Man tänkte sig också dessa stridskrafter insatta mera som terrorvapen mot befolkningscentra och kommunikationer än mot militära mål. Tankegångarna från denna tid uttalades klart som avsiktlig politik först ganska sent, och det var då Dulles i januari 1954 förklarade, att USA avsåg, att vid ett eventuellt anfall rikta motanfallet — en massiv vedergällning — mot aggressionens huvudkälla (Ryssland eller Kina) på sätt som de själva funno bäst. Inrikespolitiskt föll denna deklARATION i ganska god jord eftersom amerikanen föreställde sig, att det skulle innebära ett lättvindigare sätt att vinna kriget, dvs. med mindre uppbåd av manskapsstyrkor. Utrikespolitiskt blev resultatet av deklARATIONEN tämligen magert. De kinesiska kommunisterna ökade nästan ostentativt sitt understöd till Viet Minh, så att den tappert kämpande de Castries och hans truppers alla ansträngningar att hålla Dienbienphu ändades i en katastrof, som samtidigt kunde betraktas som nära nog ett fiasko för Dulles' utrikespolitik.

Men redan tidigare hade två nya vetenskapliga vapenprodukter fört in nya element i debatten, och det var vätebomben och de s.k. taktiska atombomberna. Den förra gav till en början än större emfas åt den strategiska terrorbombningen och dess möjligheter, och de taktiska atombomberna anammades begärligt av samtliga försvarsgrenar, som med alltmer frejdigt mod började bereda sig för atomkrig genom anpassning av materiel, organisation och stridsmetoder.

Military Policy and National Security. Utgiven av William W. Kaufmann, Princeton University Press 1956.

Under den senaste tiden har emellertid ett nytt element kommit frejdigheten att något mattas, och det är det förhållandet, att Ryssland nu nått eller är nära att nå likställighet med USA i fråga om atom- och vätevapen. I tonfall, som närmast kunna karakteriseras som »eftertankens kränka blekhet» konstaterar man, att även om en strategi med »massiv vedergällning» kunde tänkas vara ändamålsenlig, då USA hade monopol på atomvapen, är den inte längre förnuftsmässig i ett jämviktsläge, där båda parter ha tillräckligt med atomvapen för att ömsesidigt kunna ödelägga varandras länder.

I atomvapendiskussionen komma härigenom nya synpunkter fram. Man är tämligen ense om att en konflikt, som utmynnar i tillgripande av vätebomb, knappast kan betraktas som ett krig i konventionell mening, även med bestämningen »totalt», ty det torde inte kunna leda till något, som skulle kunna rubriceras som seger eller segrare, utan snarast till ett totalt ömsesidigt ödeläggande och möjligen också ett förintande av civilisation och mänsklighet. Med viss resignation fastslås emellertid, att USA:s SAC (Strategic Air Command) måste vidmakthållas vid en styrka som är minst likvärdig med Rysslands, även om man med all makt måste söka förhindra, att detta vapen kommer till användning. Det totala vätebombskriget har således skjutits något i bakgrunden.

I dess ställe har allt större intresse och utrymme börjat ägnas åt »det begränsade kriget». Man säger nu, att eftersom båda parter torde vara väl medvetna om fasorna i och resultaten av ett vätebombskrig, finns betydande sannolikhet för att ett sådant icke kommer att utlösas. Men man kan fördenskull knappast hoppas, att inga motsättningar skola uppstå. Tvärtom gäller, att konflikter av den typ, som förekommit i Korea och Indokina, eller som länge varit latent kring Israel, komma att kräva allt större uppmärksamhet och medel för att förhindra, att de utvidgas och blossa upp till en världsbrand. De medel, som där kunna komma i fråga, äro mer eller mindre »konventionella» stridskrafter ur samtliga försvarsgrenar. Detta tvingar således till en dubbel beredskap, dvs. både med strategiska atomvapen och konventionella stridskrafter.

I fråga om de senares utseende och sammansättning kan man skönja två åsiktsriktningar. Den första hävdar, att man med »konventionella» stridskrafter, avsedda att användas i ett »begränsat» eller perifert krig mycket väl kan avse stridskrafter utrustade med »taktiska» atombomber, och att sådana skulle kunna användas mot »militära» mål eller mot vissa perifera geografiska områden utan att detta skulle behöva leda till ett totalt atomvapenkrig. Så torde man t. ex. få fatta den svenske ÖB:s inställning.

Den andra riktningen hävdar, att det i praktiken blir omöjligt att skilja på »taktiska» och »strategiska» atombomber. Den bomb, som användes av den ene mot vad denne anser vara ett »militärt» mål, kan mycket väl av den andre anses vara en »strategisk» bomb och utlösa repressalier, varmed det föreligger stor risk för att det totala kriget bryter ut. Denna åsiktsriktning hävdar således, att atomvapen av typ 28 cm atomkanon el. dyl. icke böra komma till användning i en begränsad konflikt. Dessa synpunkter bekämpas nu ivrigt bl. a. av den amerikanska armén, där man håller på med ett genomgripande omdaningsarbete för

att göra förbanden lämpade för atomkrig. Denna omläggning i sin tur förutsätter eget användande av atomvapen.

Diskussionen är livlig och mångskiftande, och debattinläggen talrika; ofta kloka och realistiska men ibland också ganska befängda och utopiska.

Bland det mest vederhäftiga och läsvärda, som publicerats i dessa frågor, är den nyligen (1956) utkomna boken »Military Policy and National Security», utgiven av professor William W. Kaufmann och förlagd av Princeton University Press. Boken ingår i en serie av publikationer, som producerats av »Center of International Studies». Detta bildades 1951 vid Princetons universitet för att bedriva forskning och studier beträffande internationella relationer.

Författarna äro fyra, nämligen förutom nämnde Kaufmann, som är historieprofessor och som tidigare gjort sig väl känd genom skrifter i politiska och militära ämnen, professor Gordon A. Craig, Ph. Dr Roger Hilsman — f. d. militär och medarbetare i NATO:s strategiska staber — samt professor Klaus Knorr, specialist på krigsekonomi.

I bokens olika kapitel behandlas först och främst de rent strategiska problemen om förutsättningarna för en avskräckningspolitik, strategiska doktriner, det begränsade kriget och till slut ett sammanfattande kapitel om makt och utrikespolitik, men därjämte också ingående och fördomsfritt den nya tyska armén samt problemet koalitioner och allianser — ämnen med tyngdpunkten på de politiska aspekterna.

I det sista sammanfattande kapitlet, som skrivits av Kaufmann själv, understrykes nödvändigheten av att föra en sådan utrikespolitik och tillämpa en sådan strategi, att det totala vätebombkriget kan undvikas. Det strategiska flyget utrustat med vätebomber — SAC — är dock t. v. ofrånkomligt, men vid dess sida måste finnas mera smidigt användbara maktmedel i form av mer eller mindre konventionella stridskrafter ur alla försvarsgrenar. Kaufmann påvisar också betydelsen av att nationen genom ekonomiska offer och en konsekvent försvarspolitik samt genom en handlingskraftig regering visar sin vilja att ingripa eller försvara sig. Han bedömer utsikterna till någon rimlig överenskommelse beträffande nedrustning som tämligen små och slutar med följande tänkvärda mening:

»In these circumstances it becomes necessary that as a nation we stabilize our attitude toward the military establishment: that we accept it as an advantageous and just to have at our disposal in ample measure the key elements of military power, whatever the appearances of international relations; and that we treat the three armed services, not as targets for economy drives or as occasional necessities, but as great and permanent features of our national life. For in age of hydrogen bombs and guided missiles, we will find that steadiness of purpose combined with flexibility of means and action in the military realm are more than ever required in order to secure our independence and uphold our rights.»

Dessa ord kunna vara väl värda att uppmärksammas även här i landet.